

Nr 194.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o och 8:o lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt; given Stockholms slott den 12 mars 1938.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o och 8:o lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

K. G. Westman.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 2 § 2:o) och 8:o) lagen den 26 maj 1909
(nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Härigenom förordnas, att 2 § 2:o) och 8:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skola erhålla följande ändrade lydelse:

2:o) mål om beslut av landsting, av kommun, annan menighet eller deras representationer, så framt ej klagan föres över Konungens befallningshavandes beslut i anledning av sökt fastställelse å beslut, varom förmåles i 14 § 1. lagen om polisväsendet i riket eller i 61 § a) och 62 § lagen om vägdistrikt, eller ock målet angår skolväsendets ordnande;

mål om nybyggnad — — — angående barnbidrag;

8:o) mål om rust- och rotehållares — — — och skyldigheter;

mål rörande tillämpning av lagen om allmänna vägar, så framt ej klagan föres över sådana Konungens befallningshavandes beslut, som angivas i 6 § sista stycket, 16 § första stycket, 21—23 och 47 §§, 49 § andra stycket och 65 § andra stycket nämnda lag, om bredden av hjulringar å arbetsåtkon på landet;

mål om skjutsväsendet; — — — samfällid tångtäkt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938.

¹ Senaste lydelse av 2 § 2:o) se SFS 1937:410 och av 2 § 8:o) se SFS 1936:267.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 februari 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet fråga angående *ändrad lydelse av 2 § 2:o och 8:o lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt* samt anför därvid:

»Till regeringsrättens upptagande och avgörande höra enligt 2 § 8:o) regeringsrättslagen, bland annat, mål rörande tillämpning av lagen om allmänna vägar, såframt ej klagan föres över sådana Konungens befallningshavadnes beslut, som angivas i 16 § första stycket, 47 §, 49 § andra stycket och 65 § andra stycket sistnämnda lag. Bland de vägmål, som med stöd härav prövas av regeringsrätten, äro mål angående anläggning, omläggning eller förbättring av väg enligt 21 och 22 §§ samt 23 § första stycket väglagen, mål enligt 23 § andra stycket samma lag rörande vinterväg, om ändring av väg jämlikt 5 § väglagen, förändring av ödebygdsväg eller enskild väg till landsväg, om indragning av väg samt angående vägdistrikts eller stads övertagande av väghållning, som ålegat någon på grund av särskilt åtagande, ävensom mål enligt 6 § sista stycket väglagen angående vägs öppenhållande för trafik under vintertid.

Såsom skäl för vägmålets hänskjutande till regeringsrätten anfördes vid tiden för regeringsrättens inrättande, bland annat, att ifrågavarande mål, vilka ofta vore av vidlyftig och invecklad beskaffenhet, vore ganska talrika och att på grund härav dessa måls överflyttning till regeringsrätten vore i särskild grad lämplig för minskande av regeringens arbete. Efter regeringsrättens inrättande hava emellertid inträffat sådana förändringar beträffande det allmänna vägväsendet i landet, att anledning torde föreligga att till förnyad prövning upptaga frågan om vägmålets behandling i högsta instans.

Ännu omkring år 1909, då regeringsrätten tillkom, voro kostnaderna för väghållningen relativt små och vägarna, med undantag av vissa genomfartsvägar, tillgodosågo huvudsakligen vederbörande Orts lokala trafikbehov. Sedan numera motorfordonstrafiken med dess ökade krav i fråga om de allmänna vägarnas sträckning och utförande föranlett en avsevärd stegring

av ifrågavarande kostnader, hava statsmedel i en helt annan omfattning än förut tagits i anspråk för bestridande av utgifterna för det allmänna vägnätets utbyggnad och underhåll.

I regel innehålla de vägmål som angå anläggning av väg m. m. icke några tvistiga spörsmål av rättslig innebörd. De frågor som bliva föremål för överväganden äro huvudsakligen av trafik- eller vägteknisk natur, men därjämte måste i dessa mål icke sällan hänsyn tagas till en sådan rent ekonomisk omständighet som kostnaderna för ett vägföretag. Ifrågavarande kostnader bestridas, såsom förut anmärkts, i stor utsträckning av statsmedel. Då frågan om statsbidragens storlek ankommer på Kungl. Maj:t i statsrådet, torde vid vägmålets avgörande i regeringsrätten lätt den situationen kunna inträffa att frågan om vilketdera av flera alternativa vägförslag som bör väljas komplementeras genom faktorer, vilka ligga utanför regeringsrättens bedömande.

Då den nuvarande ordningen torde vara ägnad att försvåra genomförandet av ett enhetligt avgörande av frågorna rörande anläggning, omläggning eller förbättring av väg och övriga i det föregående angivna närliggande spörsmål, synas målen i dessa ämnen lämpligen böra överflyttas till avgörande av Kungl. Maj:t i statsrådet. I detta sammanhang må erinras om att inom kommunikationsdepartementet numera finnes inrättad en teknisk byrå varå handläggas ärenden av huvudsakligen teknisk och ekonomisk art, framför allt ärenden angående vägföretag. Av vad chefen för kommunikationsdepartementet anfört vid anmälan den 4 januari innevarande år till årets statsverksproposition av frågan om anslag till nämnda departement: Avlöningar (VI p. 1) framgår att ur arbetsbördesynpunkt icke något torde vara att erinra mot en dylik överflyttning.

En överflyttning från regeringsrätten av de mål varom här är fråga föranleder jämkning i 2 § 8:o) tredje stycket regeringsrättslagen.

Enligt 62 § lagen den 7 juni 1934 om vägdistrikt skola vägstyrelses beslut avseende dels upplåtande av vägarbete på entreprenad — såframt arbetet innefattar en väsentlig del av väghållningen å den vägsträcka arbetet avser — dels ock tillsättande av vägmästare eller annan dylik befattningshavare för tillsyn å eller ledning av väghållningen underställas länsstyrelsens prövning och fastställelse. På grund av bestämmelserna i 2 § 2:o) och 3 § regeringsrättslagen tillkommer det regeringsrätten att upptaga och med eget utlåtande till avgörande av Konungen i statsrådet överlämna besvär i mål rörande sökt fastställelse av dylika beslut.

Vid tillkomsten av förenämnda lagrum i lagen om vägdistrikt framhölls, bland annat, att ifrågavarande vägstyrelsebeslut vore av den synnerliga betydelse för väghållningens ekonomi att en prövning av besluten hos länsstyrelsen vore önskvärd. Stadgandet ansåges därjämte höra till de mera betydelsefulla av de bestämmelser, vilka hade till ändamål att stärka det statliga inflytandet över vägväsendet.

De frågor, vilka vid underställningen komma under länsstyrelsernas prövning, angå vägdistriktens sätt att organisera väghållningen och torde sålunda

i regel vara av övertvägande praktisk eller teknisk natur eller ock torde fråga vara om lämpligheten ur ekonomisk synpunkt av de åtgärder vägstyrelsebeslutet avser. Med hänsyn härtill synas jämväl mål rörande dylika beslut böra undantagas från regeringsrättens handläggning.

Stadgandet i 2 § 2:o) första stycket regeringsrättslagen torde sålunda böra jämkas i överensstämmelse härmed.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upp- rättats förslag till *lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o) och 8:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.*»

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lag- förslag, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 4 mars 1938.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet AFZELIUS,
regeringsrådet ASCHAN,
justitieråden FORSBERG,
SANDSTRÖM.

Enligt lagrådet den 28 februari 1938 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 18 februari 1938 hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o och 8:o lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet hovrättsrådet Ernst Leche.

Lagrådet yttrade:

De föreslagna lagändringarna föranleda ej anmärkning från lagrådets sida. Lagrådet vill dock erinra att det ofta förekommer att Konungens befallningshavande i samma utslag, varigenom beslut meddelas i mål som avses i 21—23 §§ lagen om allmänna vägar, även avgör besvär som anförts över vägstämmans beslut innefattande yttrande eller framställning i vägärendet. I händelse ett sådant utslag drages under Kungl. Maj:ts prövning, skall målet, såvitt angår klagan över vägstämmans beslut, tillhöra regeringsrättens upptagande men enligt den nu föreslagna lagändringen i övrigt ankomma på Kungl. Maj:t i statsrådet. Stadgandet i 3 § andra stycket lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt medför, att i sådant fall regeringsrätten måste med eget utlåtande rörande målet i dess helhet överlämna det till avgörande av Kungl. Maj:t i statsrådet. Uppenbarligen bör det undvikas att regeringsrätten genom en sådan tillfällig sammankoppling av olika spörsmål tvingas ingå i bedömning av de frågor, vilkas avgörande enligt den ifrågasatta lagändringen skall tillkomma Kungl. Maj:t i statsrådet. Härvid är att märka, att vissa Konungens befallningshavandes praxis att i samma utslag avgöra såväl klagan över vägstämmans beslut som själva huvudfrågan ingalunda kan anses

hava stöd i förhållandenas natur. Enklast synes den anmärkta olägenheten kunna undvikas därigenom att Kungl. Maj:t i cirkulärskrivelse fäster Konungens befallningshavandes uppmärksamhet å att de olika frågorna icke böra avgöras i samma utslag. Vill man ej beträda denna väg, kan i stället övervägas en ändring i 2 § 2:o) första stycket på sätt som skett i fråga om mål angående skolväsendets ordnande.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FÖRSLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, lagrådets den 4 mars 1938 avgivna utlåtande över det den 18 februari 1938 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 2 § 2:o och 8:o lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.*

Under förmälan att de föreslagna lagändringarna ej föranlett anmärkning från lagrådets sida anför föredraganden, att en av lagrådet påpekad olägenhet av att Konungens befallningshavande ofta i samma utslag, varigenom beslut meddelas i mål som avses i 21—23 §§ lagen om allmänna vägar, även avgör besvär över vägstämmas beslut, innefattande yttrande eller framställning i vägärendet, lämpligen borde — på sätt lagrådet i första hand förordat — undanröjas genom en cirkulärskrivelse i ämnet.

Föredraganden hemställer därefter, att lagförslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Tage Evers.